

‘Investeringen in natuur binnen afzienbare termijn terugverdiend’

In het kader van bijvoorbeeld de Kaderrichtlijn Water en Natura 2000 moet veel geld in de natuur geïnvesteerd worden. Bestuurders en politici zien vaak tegen deze kosten op. Onnodig, volgens Vereniging Natuurmonumenten. Deze investeringen leveren veel meer geld op dan tot nu toe wordt aangenomen. Bovendien is de terugverdientijd veel lager dan gedacht. Kenniscentrum Triple E ontwikkelde een nieuwe economische methodiek op reële geldstromen en conservatieve schattingen. Met deze methodiek zijn de baten van investeringen in het Volkerak-Zoommeer en de Vechtplassen geanalyseerd. Zo zou de terugverdientijd van de Vechtplassen een dik jaar zijn; investeringen in het Volkerak-Zoommeer zouden in het ergste geval in 35 jaar zijn terugverdiend. Dit staat in het rapport ‘Geld als water’, dat op 12 december aan minister Veerman (LNV) werd overhandigd.

De noodzaak voor dergelijke analyses komt voort uit de al eerder genoemde Kaderrichtlijn Water en Natura 2000. Deze vereisen verplichte investeringen om de water- en natuurkwaliteit te verbeteren. Bestuurders vragen zich af of dit haalbaar en betaalbaar is. De neiging bestaat om uit kostenoverwegingen het minimale kwaliteitsniveau te halen. Volgens Natuurmonumenten hebben meer-investeringen wel degelijk zin, ook in financieel opzicht.

De methodiek gaat uit van reële, te meten geldstromen. Zo wordt het oppervlaktewater door het waterschap zo schoon mogelijk gehouden. Deze kosten worden uit de heffingen gefinancierd. Maar het schone oppervlaktewater genereert meer geld. Zo worden er jachthavens aan gebouwd en visvergunningen aangevraagd. Maar ook zijn mensen bereid meer geld te betalen voor woningen die aan het water liggen. Behalve de meeropbrengst voor de verkopers zijn hier bijvoorbeeld gemeenten spekkoper: deze woningen brengen via een hogere OZB meer geld op. Deze opbrengsten gaan naar de algemene middelen, terwijl het waterschap de initiële investering deed. Deze vorm van profiteren wordt in het rapport aangeduid met de term ‘free riders’.

Voor de natuur worden vijf functies onderscheiden: draag-, productie-, regulatie-, informatie- en recuperatiefuncties. Door de functies van het natuurgebied in kaart te brengen, wordt bepaald welke partijen economisch belang hebben bij het gebied. Daarna worden geldstromen bepaald. Hierbij hoeft het niet alleen om baten te gaan. Door een verandering in een gebied kan een gebruiker ook nadeel ondervinden. Deze kosten worden ook meegenomen. Maar ook worden door het gebruik van water kosten vermeden. Zo wordt grondwater door de natuur zelf al gereinigd en kost het zuiveren tot drinkwater minder. Volgens het rapport gaat het hier om vermeden kosten met een waarde van ruim 92 miljoen euro per jaar.

Vechtplassen

Het model is toegepast op twee natuurgebieden: de Vechtplassen en het Volkerak-Zoommeer. De Vechtplassen verdienen al veel geld aan de aanwezigheid van het

water in de vorm van allerlei recreatieve bestedingen en de daarbij horende werkgelegenheid, maar ook woningbouw, vermeden drinkwaterkosten, OZB en toeristenbelasting. De vraag is nu hoe lang het zou duren voor extra investeringen zijn terugverdiend. Als in de basisvariant ruim twaalf miljoen euro geïnvesteerd wordt, is dit bedrag in 0,11 jaar, een dikke maand dus, terugverdiend door hogere baten. Hierbij gaat het om de maatschappelijke terugverdientijd. Voordat de overheid haar investering ‘terugverdiend’, duurt het wat langer: 1,06 jaar. Als men de maximale investeringsvariant aanhoudt, ruim 112 miljoen euro, is de maatschappelijke terugverdientijd 1,05 jaar. De overheid ‘verdiend’ deze investering in ongeveer tien jaar terug.

Volkerak-Zoommeer

De investeringen die nodig zijn in het Volkerak-Zoommeer liggen aanzienlijk hoger. In de basisvariant moet 140 miljoen euro worden geïnvesteerd om een aanvaardbaar kwaliteitsniveau te bereiken. De maximale variant kost 250 miljoen euro. De terugverdientijd voor de basisvariant bedraagt 3,09

Minister Veerman vist het rapport uit een aquarium (foto: WFA).

jaar voor de maatschappij en 19,68 jaar voor de overheid. Voor de maximale variant duurt dit uiteraard langer: 19,68 jaar maatschappelijke terugverdientijd en ruim 35 jaar voor de overheid.

De methode kan toegepast worden op elk natuurgebied. Door de manier van werken, op bedrijfsniveau, is het wel redelijk arbeidsintensief, maar dit geeft wel een goed beeld van de baten en kosten. In de toekomst wordt de methode nog uitgebreid met bijvoorbeeld de baten van een (eventuele) vermindering van ziektekosten door een hogere natuurkwaliteit. Onderzoeker Tom Bade verwacht metertijd dan ook een verschuiving van ‘de vervuiler betaalt’ naar ‘de gebruiker betaalt’.

Jan Jaap de Graeff, directeur van Vereniging Natuurmonumenten, ziet in de nieuwe methode een manier om regionale overheden te laten zien dat investeren in natuur niet alleen maar geld kost. Ook vroeg hij de rijksoverheid, in de persoon van minister Veerman, voor de komende regeerperiode 500 miljoen euro extra beschikbaar te stellen voor natuur. Veerman beloofde dit zeker aan zijn opvolgster(!) in het nieuwe kabinet mee te geven. Marga Kool, vicevoorzitter van de Unie van Waterschappen, gaf tenslotte aan blij te zijn met het rapport. Het geeft meer balans aan de discussie over investeringen in natuur en geeft een goed beeld van de kosten die waterschappen maken en de baten die anderen daarvan hebben, meende ze. Dat kan gesteggel over heffingen in de toekomst misschien voorkomen, aldus Kool.

*Voor meer informatie:
Paul Vertegaal (035) 655 92 18.*